

Hamersveldseweg 128/130 Leusden

natuurtoets

colofon

20 mei 2016

- tekst	dr. A.J.M. Schenkeveld
- productie	bureau Schenkeveld
Visstraat 1, 4101 AC Culemborg
Telefoon: 0345- 534245, E: 06-28307831
Email: bramschenkeveld@ziggo.nl
- opdrachtgever	Osinga beheer, Leusden
- contactpersoon	ing. Roel van Veen van buRO, Amersfoort

inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Methode.....	5
3	Gebiedsbeschrijving	5
4	Flora en fauna	7
	Flora en vegetatie	7
	Vogels	8
	Zoogdieren	8
	Vissen, amfibieën en reptielen	9
	Ongewervelde dieren	9
	Conclusie	9
5	Ingreep	9
	Initiatief.....	9
	Effecten	10
6	Conclusie.....	11

1 Inleiding

Initiatief

Er bestaat een initiatief om op drie kadastrale percelen aan de Hamersveldseweg 128 en 130 te Leusden vier vrijstaande woningen te bouwen. Hiervoor wordt een deel van de aanbouw van de bestaande woning op nummer 128 gesloopt en ook enige beplanting verwijderd.

Ligging

De percelen liggen aan de Hamersveldseweg 128 en 130, de hoofdstraat van Hamersveld voordat het lintdorp uitgroeide tot groeikern Leusden bij Amersfoort.

figuur 1: ligging plangebied op topografische ondergrond

De betreffende kavels zijn samen ca. 80 are groot. Aan de noord-, west en zuidzijde ligt het bedrijventerrein Paardenmaat hiervan gescheiden door een grondwal en dichte singelbeplanting. Ten oosten van het plangebied ligt het oude slagenlandschap van de Schoolsteeg en Langesteeg. Het plangebied zelf bestaat uit twee woonboerderijen met hobbywei, sier- en moestuin.

figuur 2: begrenzing plangebied (ondergrond Google Earth 2016)

Planologisch kader

De nieuwe woningen passen niet in het bestemmingsplan. De gemeente Leusden heeft daarom om een nieuw bestemmingsplan gevraagd. Ten behoeve hiervan wordt door buRO, bureau voor ruimtelijke ordening en advies te Amersfoort een nieuw plan met toelichting opgesteld. Hierin is ook aandacht voor het aspect natuur. Volgens de huidige wetgeving moet elke ruimtelijke ingreep getoetst worden aan de Flora- en faunawet (F&f-wet), de Natuurbeschermingswet en overig relevant natuurbeleid.

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet regelt sedert 2002 de bescherming van een groot aantal planten- en diersoorten. Bij een ruimtelijke ingreep moet voor handelingen die strijdig zijn met de verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats of dieren in hun natuurlijke leefomgeving bij de gemeente een vergunning worden aangevraagd. Deze vergunning is onderdeel van de omgevingsvergunning. De onderzoeksplicht rust bij de initiatiefnemer. Als uit het onderzoek blijkt dat er schade optreedt moet de gemeente om de vergunning te kunnen verlenen een verklaring van geen bedenkingen (Vvgb) bij het ministerie EZ ophalen. Er worden 3 categorieën van bescherming (en daarmee toetsingskader) onderscheiden: streng beschermd – beschermd - algemeen. Om vergunning te krijgen in het geval van streng beschermde soorten zal de initiatiefnemer moeten aantonen dat er geen alternatief is en er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang.

Natuurbeschermingswet

Sedert de Natuurschoonwet 1928 zijn gebieden aangewezen ter bescherming van de daar aanwezige natuur. Recentelijk zijn als uitvloeisel van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn zogenaamde Speciale Beschermingszones (SBZ) onderscheiden. Deze gebieden vormen samen het Nederlandse deel van Natura 2000, het Europese netwerk van natuurgebieden. De Europese richtlijnen bepalen dat van elk project of plan dat niet direct verband houdt of nodig is voor het beheer van een SBZ, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor zo'n gebied een 'passende' beoordeling moet worden gemaakt rekening houdend met de instandhoudingsdoelstelling van het hele gebied. Het is de gewoonte om voorafgaand aan deze uitgebreide beoordeling te onderzoeken of er met betrekking tot het initiatief überhaupt broed- en wintervogels, andere planten-, diersoorten en habitattypen, waarvoor de SBZ is bedoeld in het geding zijn. Dit verslag is de weergave van een dergelijk verkennend onderzoek ook wel quick scan of voortoets genoemd. Een dergelijke voortoets wordt ook uitgevoerd voor projecten, die buiten de eigenlijke begrenzing liggen, maar wier effecten zich mogelijk wel doen gelden op de verderop gelegen natuurwaarden ('externe werking').

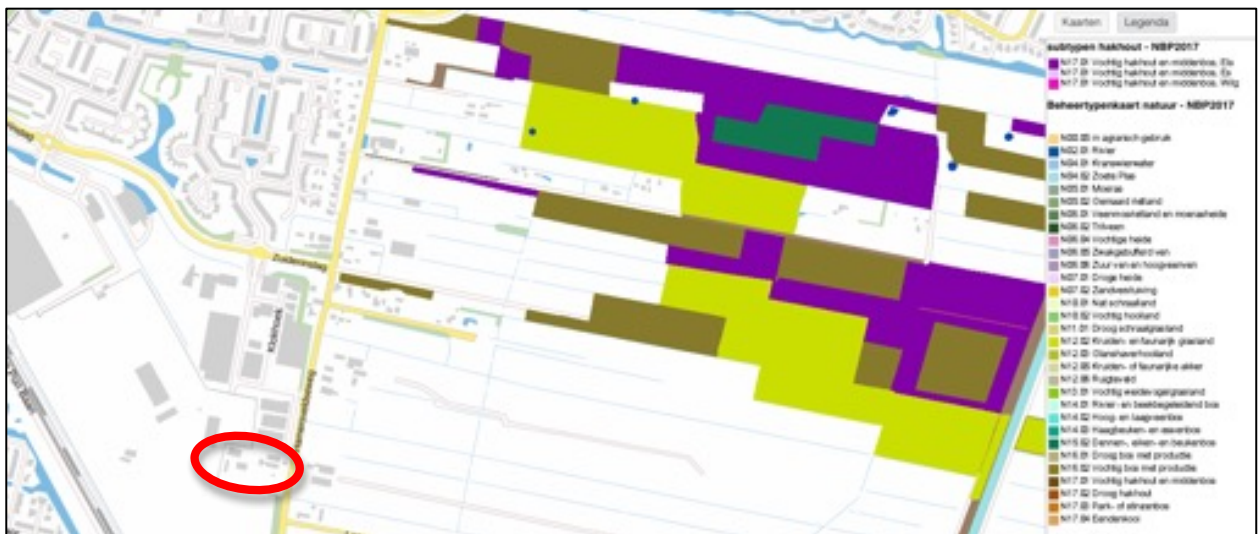
- N.b. De Europese richtlijnen en de bescherming van de speciale beschermingszones zijn opgenomen in de nieuwe Natuurbeschermingswet. Deze is sedert oktober 2005 van kracht. Plannen, die van invloed zijn op de natuurlijke

gesteldheid van een beschermd natuurmonument zijn vergunningplichtig. Ook de oude beschermde gebieden vallen onder dit nieuwe regime.

EHS of NNN

Inmiddels is ook de begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur van Nederland (EHS) zo goed als afgerond. Na de herijking in 2011 en de naamsverandering in 2014 in Natuurnetwerk Nederland (NNN) ligt het in de bedoeling alle begrensdde kavels voor 2027 te verwerven en in te richten en te behoren als beschermd natuurgebied. De verwerving gebeurt vooralsnog op vrijwillige basis. Voor gebieden in de EHS geldt het nee, tenzij...principe. Ingrepen hierin kunnen alleen doorgang vinden, als er geen alternatieven zijn en het initiatief van groot openbaar belang is. Het nee, tenzij-beleid is een getrapte benadering. De basis voor deze stappenbenadering is een goede beschrijving van de in het gebied voorkomende wezenlijke kenmerken en waarden. Uit onderzoek moet vervolgens blijken of deze wezenlijke waarden en kenmerken significante schade ondervinden door de ingreep.

Het plangebied is geen onderdeel van Natura 2000 of de ecologische hoofdstructuur van Nederland (EHS). De dichtstbijzijnde beschermde natuur zijn de Schoolsteegbosjes, beschermd natuurmonument, op meer dan 0,5 km in noordoostelijke richting. Het dichtstbijzijnde natuurgebied onderdeel van de EHS (of NNN) is de bosstrook haaks op de Hamersveldseweg ten noorden van nummer 117 op 350 m in noordelijke richting (natuurbeheertype N16.02, Vochtig bos met productie) (zie figuur 3).

figuur 3: situering plangebied (rood) in relatie tot de natuur (bestaande beheertypen) van het NNN (provincie Utrecht).

Probleemstelling

In deze notitie wordt onderzocht in hoeverre de sloop, de kap, de nieuwbouw en het intensievere gebruik als woongebied in strijd zijn met de verbodsbepalingen van de F&f-wet en of er dientengevolge ontheffing (ex artikel 75 van de F&f-wet) van de verbodsbepalingen of een Vvgb (volgens de WABO) voor de omgevingsvergunning (handelingen met gevolgen voor beschermde planten en dieren) moet worden aangevraagd. Toetsing aan de Natuurbeschermingswet (2005) en (voor de EHS) aan de Provinciale Ruimtelijke Verordening (2013) is niet relevant, omdat het dichtstbijzijnde beschermd natuurmonument en de bestaande natuur binnen de begrenzing van de EHS of NNN, t.w. respectievelijk de Schoolsteegbosjes, op meer dan 0,5 km afstand en de bosstrook bij de woning aan de Hamersveldseweg 117 op meer dan 0,3 km liggen. De bestaande woonwijken Groenhouten en Munnikhove liggen dichterbij de Schoolsteegbosjes.

2 Methode

Op 17 mei 2016 is het terrein bezocht om alle beschermde planten en dieren, die het plangebied en directe omgeving bewonen en gebruiken te inventariseren. Daarnaast is in de literatuur en via internet gezocht naar gegevens over de verspreiding van bijzondere soorten in de (wijde) omgeving.

3 Gebiedsbeschrijving

De boerderij op nummer 130 is op die plek en in die vorm al op topografische kaarten uit de eerste helft van de negentiende eeuw aanwezig¹. Deze werd toen al via de bestaande oprijlaan ontsloten vanaf de Hamersveldseweg. Vooraan de weg op de plek van nummer 128 waren toen ook al agrarische opstallen

¹ Zie <http://www.topotijdreis.nl/>

gevestigd. De huidige woning en aanbouw is echter van veel recenter datum (ca. 1995 AD). Voor de ruimtelijke inrichting van de omgeving is vooral de vestiging van het autodepot van Pon in de jaren zeventig van de vorige eeuw aan de oude spoorlijn tussen Amersfoort en Kesteren van belang geweest. Het opslagterrein is in de loop van de jaren steeds groter geworden en grenst nu direct aan het plangebied. Het depot is ook de aanjager geweest van de vestiging van het bedrijventerrein Paardenmaat (vanaf 1985 AD) inclusief de aanleg van een kortere ontsluitingsweg (Maanweg) naar de A28 in 2012 AD (?).

De bouwlocatie voor de drie woningen aan de voorkant bestaat op dit moment uit een ten dele te slopen aanbouw, die op dit moment gebruikt wordt als gastenverblijf en garage, een geheel te slopen open garage, twee percelen hobbywei en de siertuin en bestrating bij het huis op nummer 128. De tien oude eiken in de hobbywei ten zuiden van de woning zijn recentelijk gekapt. De stobben zijn om uitlopen te voorkomen ingesmeerd (met carboleum?). De bodem van deze hobbywei is zeer verdicht. Tussen de aanbouw en de weg ligt een lage grondwal, ca. 1 m hoog) met afschermende beplanting van sierheesters als sering, hazelaar, krent, deutzia, kerspruim en enkele bomen Noorse esdoorn 'Drummond'.

De bouwlocatie voor de woning aan de achterzijde bestaat uit een hobbywei en een moestuin met een bomenrij van Zomereik (3 stuks), een Amerikaanse eik en Gewone es. Aan de westzijde wordt dit perceel begrensd door een beplante grondwal van ca. 2 m hoog. Er staan hier ook enkele fruitbomen als appel, pruim, kers, walnoot.

Net aan de overzijde van de sloot aan de zuidkant staan in de singelbeplanting nog enkele oude (> 100 jaar) knotbomen van Zwarte els en Gewone es. Dit is een restant van de elzenhagen langs de perceelgrenzen van het oude slagenlandschap.

De sloten aan de zuid- en oostzijde fungeren vooral als zaksloot en staan ook ten dele droog. Ze wateren af naar het noordoosten (stroomgebied Hamersveldse weterring ?).

Het maaiveld ligt op ca. 3,3 m NAP. De Hamersveldseweg ligt op een dekzandrug. De oorspronkelijke bodem is een beekeerdgrond (gwt III). Deze vochtige bodems lijken enigszins verdroogd.

woning en hobbywei op nummer 128

woning en hobbywei op nummer 130

moestuin nummer 130

haag tussen nummer 126 en 128 en te slopen aanbouw (rechts)

4 Flora en fauna

Flora en vegetatie

De vegetatie van de grazige vegetatie (bermen en hobbyweiden) is te typeren als de Rompgemeenschap met Engels raaigras en Ruw beemdgras (12RG01)². Naast bovengenoemde soorten is hier ook Akkerdistel, Fioringras, Gestreepte witbol, Grote weegbree, Heermoes, Italiaans raaigras, Krulzuring, Kruipende boterbloem, Madelief, Paardenbloem, Straatgras, Zachte ooievaarsbek karakteristiek. Op de paardenwei met de gekapte eiken is de bodem verdicht. Recent gekiemde planten Greppelrus en Moerasdroogbloem bepalen het aspect van de lage en open vegetatie. De bermen zijn soms schraler. Hier staan ook soorten van de Glanshaver-associatie (16Bb1) zoals Akkerereprijs, Beemdlangbloem, Biggenkruid, Gewone hoornbloem, Gewone rolklaver, Gewoon struisgras, Jakobskruid, Kleine klaver, Margriet, Ringelwikke, Rode klaver, Rood zwenkgras, Smalbladige voederwikke, Veldzuring. De meer opgaande kruidachtige vegetatie langs en in de randen van de beplanting aan de oost- en zuidzijde is te typeren als de Zevenblad-associatie (33Aa5). Naast de naamgevende soort zijn Bergbastaardwederik, Bonte Gele dovenetel, Braam, Fluitenkruid, Gewone esdoorn (zaailing), Grote brandnetel, Heermoes, Hondsdraf, Kleefkruid, Klimop, Ridderzuring, Robertskruid, Schijnaardbei, Speenkruid, Stinkende gouwe, Witte dovenetel, Zandkool en Zomereik (zaailing) karakteristiek. In de (droge) sloot aan de zuidzijde staan plantensoorten van beschaduwde, vochtige omstandigheden zoals Bosveldkers, Gewoon Sterrenmos, IJle zegge, Speenkruid, Smalle stekelvaren, Vrouwtjesvaren. De sloot aan de oostzijde is voedselrijker en meer bezond. Hier groeien moerasruigtesoorten als Haagwinde, Harig wilgenroosje, Moerasspirea, Pitrus, Riet, Rietzwenkgras.

paardenwei en schrale berm met o.a. Veldzuring

voedselrijke berm met Fluitenkruid en Zevenblad

open en lage vegetatie in paardenwei met Greppelrus

droge sloot met o.a. IJle zegge en Gewoon sterrenmos

Er zijn in het plangebied zelf geen wettelijk beschermde plantensoorten in de zin van de Flora- en Faunawet aangetroffen.

² Schaminee, J. e.a., 1995-1999: De vegetatie van Nederland, deel I-V; Opulus Press, Leiden.

In het plangebied komen ook geen rode-lijstsoorten voor. Rode-lijstsoorten zijn soorten, waarvan het voorkomen in Nederland achteruitgaat. Hun voortbestaan is bedreigd. Deze hebben daarom een natuurwaarde van nationaal niveau.

Er komen tenslotte ook geen soorten van de oranje lijst van in de provincie Utrecht bedreigde plantensoorten voor. Hun aanwezigheid is van provinciaal belang.

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn de volgende vogelsoorten gehoord of gezien: Ekster, Groenling, Houtduif, Huismus, Kauw, Koolmees, Merel, Turkse tortel, Zwartkop.

In de betreffende bomen en struiken is alleen Merel en Groenling als broedvogel vastgesteld.

Zwartkop broedt in de aangrenzende singelbeplanting van het autodepot. Huismus broedt met ca. 5 nesten onder de pannen boven de Veluxramen van het bedrijfsgebouw op nummer 126 (flusso). De mussen foerageren in het kippenhok in de tuin van nummer 130.

Alle vogels zijn op het nest met eieren of jongen streng beschermd. De nesten van Huismus zijn ook jaarrond beschermd (categorie 2).

vrouwtje Huismus bij nest boven Veluxraam

mannetje Huismus bij nest boven Veluxraam

Zoogdieren

Er zijn in het plangebied zelf alleen sporen van Rat en Mol gezien. Mol is algemeen (tabel 1) beschermd.

Er zijn van de ruime omgeving van het plangebied, t.w. het stedelijk gebied van Leusden, over de laatste 10 jaar waarnemingen van Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger en Rosse vleermuis gedaan³. Vleermuizen zijn streng beschermd (categorie 3).

Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger zijn gebouwbewonend. Ze hebben kraamkolonies op zolders, in spouwmuren en achter boeiborden. Ze verblijven soms tijdelijk achter luiken en onder scheef liggende pannen. De te slopen aanbouw is ongeschikt als verblijfplaats van een grotere groep dieren. De spouw en de zolder zijn ontoegankelijk. Dieren kunnen alleen onder de pannen kruipen (geen vogelschroot). De onderste pannenrij zit echter nogal laag (ca. 2,5 m hoog, zie foto hieronder).

Rosse vleermuis is boombewonend. De (te kappen) bomen in het plangebied zijn relatief jong (< 50 jaar) en hebben nauwelijks gaten en holtes. De weides, tuinen en bomenrij zijn wel foerageergebied.

Andere beschermde (tabel 2) soorten in de bebouwde kom van Leusden zijn Steenmarter en Rode eekhoorn. Hiervan zijn geen sporen zoals nesten of latrines in het plangebied aangetroffen.

Steenmarter is maar eenmalig in het centrum van Leusden gezien. Eekhoorn wordt vooral aan de oostkant van de bebouwde kom van Leusden gezien (tot ca. 300 m van het plangebied).

In de bebouwde kom van Leusden komen verder alleen algemeen beschermde (tabel 1) diersoorten als Bosmuis, Egel, Konijn en zelfs Haas en Ree voor.

³ www.waarneming.nl

te slopen aanbouw zonder vogelschroot en open stootvoegen

strak afgetimmerde zolder van aanbouw

Vissen, amfibieën en reptielen

In het plangebied zijn d.d. 17 mei 2016 geen amfibieën of reptielen waargenomen. Het gebied is lijkt tamelijk geschikt als leefgebied (landbiotoop) van algemene soorten als Bruine kikker en Gewone pad. De streng beschermde (tabel 3) Ringslang is bekend van de landgoederen Lockhorst en Heiligenberg. Incidenteel wordt de soort waargenomen tot in de bebouwde kom van Leusden (westzijde). In het natuurgebied Schoolsteeg e.o. komen geen ringslangen of andere meer bijzondere amfibie- en reptielsoorten voor⁴.

Ongewervelde dieren

D.d. 17 mei 2016 zijn alleen enkele algemene dagvlindersoorten als Klein koolwitje en Citroentje waargenomen.

In de omgeving van het plangebied, het waarnemingsgebied Leusden (zie www.waarneming.nl), komen voor zover bekend geen beschermde ongewervelde diersoorten voor.

Conclusie

Het plangebied heeft enige natuurwaarde. In het plangebied nestelen enkele algemene tuin- en parkvogels als Merel en Groenling. Het door beplanting omzoomde gebied met weiland, (moes)tuin en bomenrijen is foerageergebied van vleermuizen van stedelijk gebied als Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger. Verder lokt het kippenvoer vogels van stedelijk gebied als Huismus, Kauw en Turkse tortel. Onder de pannen boven de Veluxramen van het direct aangrenzende bedrijfsgebouw op nummer 126 nestelen ca. 5 paartje Huismus. Deze nesten zijn jaarrond beschermd (categorie 2). Er zijn in het plangebied verder geen verblijfplaatsen van (tabel 2 en 3) beschermde soorten of jaarrond (categorie 1-4) beschermde nesten vastgesteld.

5 Ingreep

Initiatief

De ruimtelijke ingreep betreft de bouw van 4 nieuwe vrijstaande woningen en de herinrichting van de buitenruimte waaronder de verlegging van de ontsluitingsweg. De vorm van de woningen is geïnspireerd op de bestaande twee woonboerderijen met 1 verdieping en een rieten kap en de als woonruimte ingerichte hooiberg op nummer 126. De oppervlakte van de woningen zijn inclusief garage/schuur ca. 120 m². De nieuwe kavels zijn ongeveer 1.000 m² groot (zie figuur 4).

⁴ Heijkers, D. e.a., 2004: Actieplan Kamsalamander en Ringslang Gelderse vallei en Eemvallei; Natuurbalans – Limes Divergens bv, Nijmegen / Bureau Viridis, Culemborg.

figuur 4: stedenbouwkundig ontwerp 4 nieuwe woningen aan de Hamersveldseweg 128 en 130 te Leusden (Kielstra architecten, 2016)

Effecten

De belangrijkste ecologische gevolgen van het initiatief hangen samen met het opruimen van bomen, struiken en hagen (1), de sloop van de aanbouw, open garage, geitenhok en andere kleine opstallen (2), het grondverzet (3), de nieuwbouw (4), de herinrichting van de buitenruimte (5) en de intensivering van het woongebruik (6).

- Ad 1) In de te verwijderen bomen en struiken nestelen in het voorjaar vogels. De beplanting moet daarom buiten het broedseizoen (15 maart – 15 juli) worden weggehaald of in het broedseizoen eerst gecontroleerd worden op de aanwezigheid van nestelende vogels. Aanbevolen wordt de grotere bomen (Zomereik, Amerikaanse eik en Gewone es) zoveel mogelijk te laten staan.
- Ad 2) In de te slopen gebouwen zijn geen jaarrond beschermde nesten of verblijfplaatsen van tabel 2 of 3 beschermde diersoorten vastgesteld. Alleen onder de pannen van de aanbouw kunnen dieren zitten. Dit is echter vanwege de laagte van de onderste pannenrij en de gemakkelijke bereikbaarheid voor rovers als katten en ratten onwaarschijnlijk. De aanwezigheid van vleermuizen en/of Steenmarter kan daarom uitgesloten worden.
- Ad 3) Bij het grondverzet voor het bouwrijp maken van de woningbouwlocaties en de inrichting van de buitenruimte worden voor zover waarneembaar alleen verblijfplaatsen van algemeen (tabel 1) beschermde diersoorten als Bruine kikker, Egel, Mol verstoord of gedood. Hiervoor hoeft sedert 2005 geen ontheffing ex artikel 75C van de Flora- en faunawet worden aangevraagd. Wel wordt aangeraden vanuit de eveneens in de wet opgenomen zorgplicht op plekken waar dieren verborgen kunnen zitten zoals in en achter de composthopen deze eerste af te zoeken en de dieren weg te vangen en elders terug te zetten. Verder verdwijnt er grasland en zoomvegetatie en daarmee ook foerageergelegenheid voor vleermuizen. Dit effect is gering, grotendeels tijdelijk en heeft geen gevolgen voor de instandhouding van de respectievelijke populaties op lokaal niveau. Hierbij worden geen verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden.

- Ad 4) Tijdens de bouw treedt door lawaai, bouwlampen en het verspreiden van vervuilende stoffen verstoring van de natuur in de omgeving op. De omvang hiervan is beperkt en reikt niet tot de beschermde natuurgebieden in de omgeving.
- Ad 5) De heringerichte buitenruimte rond de gebouwen heeft een steniger karakter dan in de huidige situatie (meer verharding). Aangeraden wordt de drie grote exemplaren Zomereik en 1 exemplaar Gewone es op nummer 130 te laten staan en ook voor de nieuwe bomen, struiken en hagen inheemse soorten te nemen die op de standplaats thuis horen zoals Eenstijlige meidoorn, Gewone es, Hazelaar, Hulst, Sporkehout, Vogelkers, Wilde lijsterbes, Zomereik.
- Ad 6) De intensivering van het woongebruik heeft een toename van de totale hoeveelheid verstoring door licht, geluid en (auto-)bewegingen tot gevolg. In de stedelijke omgeving van Leusden en het intensief agrarisch gebied direct ten oosten van het plangebied (Langesteeg e.o.) heeft dat nauwelijks betekenis. Verstoringsoefelge soorten komen hier niet (meer) voor.

Bovengenoemde gevolgen worden hieronder alleen aan de Flora- en faunawet getoetst. Omdat de dichtstbijzijnde beschermde natuurgebieden ver weg liggen, de ingreep klein is en het nieuwe gebruik weinig uitstraling heeft, hoeft het initiatief niet getoetst te worden aan de bepalingen in de Natuurbeschermingswet of de Provinciale Ruimtelijke Verordening Utrecht (2013).

Flora –en faunawet

Als aan de hierboven genoemde randvoorwaarden wordt voldaan, worden er door de ingreep geen verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden. Deze worden hieronder nog een keer samengevat.

6 Conclusie

De sloop van het achterste deel van de aanbouw, de open garage en andere kleine opstallen op het perceel aan de Hamersveldseweg 128, de bouw van vier nieuw woningen en de herinrichting van de buitenruimte inclusief het weghalen van een groot deel van de beplanting en de verplaatsing van de ontsluitingsweg hebben geen ingrijpende ecologische gevolgen.

Er zullen bij de werkzaamheden geen algemene verbodsbepalingen (artikel 8 t.m.13) van de Flora- en faunawet worden overtreden, als de beplanting (bomen, struiken en hagen) buiten het broedseizoen (15 maart – 15 juli) wordt verwijderd of eerst op aanwezigheid van nestelende vogels gecontroleerd.

Verder wordt aanbevolen:

- voorafgaand aan het grondverzet/vrijmaken van de moestuin verborgen plekken zoals in en rond de composthopen af te zoeken op dieren als Gewone pad, Egel, deze te verzamelen en elders in de omgeving uit te zetten;
- De drie grote exemplaren Zomereik en 1 exemplaar Gewone es op het perceel van Hamersveldseweg 130 te laten staan;
- inheemse soorten terug te planten (zie hierboven);
- terughoudend te zijn met buitenverlichting, buitenlampen zo laag mogelijk op te hangen en/of uitstralend licht naar boven af te schermen.